

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΣΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΟΧΥΡΑ

Πριν 75 χρόνια, 6 Απριλίου 1941 χαράματα, η Γερμανία επετέθη αιφνιδιαστικά στα Μακεδονικά Οχυρά. Είχε υποτάξει ήδη όλη την Ευρώπη. Η Ελλάδα όμως πολεμούσε ολομόναχη και επί έξη μήνες νικούσε συνεχώς τους Ιταλούς επιδρομείς. Τώρα πια γνώριζε ότι δεν υπήρχε σωτηρία. Υπήρχε, όμως, η Τιμή. Και τότε αταλάντευτοι οι ολίγοι Έλληνες έπεσαν στα Οχυρά αλλά έσωσαν την Τιμή τους. Δικαίωσαν τον ποιητή Κ. Π. Καβάφη:

«Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωήν των ώρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες. Ποτέ από το χρέος μη κινούντες. Και περισσότερη τιμή τους πρέπει όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν) πως οι Μήδοι επί τέλους θα διαβούνε».

Και, όταν οι Γερμανοί διάβηκαν, ο Χίτλερ διεκήρυξε στο Ράιχσταγ την 4η Μαΐου 1941:

«Η ιστορική δικαιοσύνη με υποχρεώνει να διαπιστώσω ότι, από όλους τους αντιπάλους που αντιμετώπισαμε, ο Έλλην στρατιώτης ιδίως επολέμησε με ύψιστον ηρωισμόν και αυτοθυσίαν».

Στα Μακεδονικά Οχυρά πραγματώθηκε άχρι θανάτου ο Ελληνικός Τρόπος. Εκεί οι Έλληνες έδειξαν ακόμη μια φορά πώς αντιλαμβάνονται τον Κόσμον και τα Επέκεινα του Κόσμου τούτου εσαεί, αφ' ότου υπάρχει Ιστορία στην Ευρώπη. Είναι μοναδικός. Παρά τα τωρινά φαινόμενα εθνικής παρακμής, η Ιστορία δείχνει ότι ο Ελληνικός Τρόπος μπορεί ξανά να φανερωθεί. Πράγματι έως το Έπος του 1940-1941 μεσολάβησαν 35 έτη Εθνικού Διχασμού, εναλλαγές Πολιτευμάτων και δικτατοριών, η Μικρασιατική Καταστροφή το 1922, 1.200.000 πρόσφυγες το 1923, η εθνική πτώχευση το 1932, τρία ακόμη στρατιωτικά κινήματα το 1933-1935, η επάνοδος του Βασιλιά και το 1936 η δικτατορία Μεταξά. Ωστόσο, οι Έλληνες επετέλεσαν το μοναδικό θαύμα στην Ευρώπη.

Ο Ιωάννης Μεταξάς ήταν δικτάτωρ αλλά άριστος στρατηγός και οξυδερκής πολιτικός. Είχε προετοιμάσει πυρετωδώς την Ελλάδα για τον πόλεμο στο πλευρό της Αγγλίας. Σ' αυτό το πλαίσιο κατασκεύασε στα σύνορα με τη Βουλγαρία 25 αλληπάλληλα οχυρά στα βουνά και σε όλες τις διαβάσεις από την Δοϊράνη έως πέρα από τη Ροδόπη. Εκεί οι ολιγοστοί Έλληνες περίμεναν ψύχραιμα με το δάκτυλο στη σκανδάλη. Εναντίον τους εφορμά η 12η γερμανική Στρατιά υπό τον φον Λιστ: ένα Σώμα Αεροπορίας με μαχητικά καθέτου εφορμήσεως Στούκας, δύο Σώματα Στρατού, τεθωρακισμένες και μηχανοκίνητες Μεραρχίες και βαρύς όγκος πυροβολικού. Ανά 100 έως 200 Στούκας βομβαρδίζουν κατά κύματα, τα πυροβόλα σφυροκοπούν ανελέητα, τα τρομερά άρματα πάντσερ προωθούνται στην πρώτη γραμμή και ειδικές δυνάμεις ορεινών καταδρομών εξορμούν με λόχους αντιαρματικών. Κόλαση. Αλλά οι φρουροί της Ελλάδος είναι εκεί και είναι οι νικητές. Κατάπληκτοι οι Γερμανοί αναδιπλώνονται, εξαπλώνονται και αποκρούονται πάλι. Κάθε Οχυρό και μια δόξα: Πυραμιδοειδές, Παλιουριώνες, Ρούπελ, Ουσίτσα, Περιθώρι, Καρατάς, Αρπαλούκι, Ιστίμπεη, Κέλκαγια, Εχίνος, Νυμφαία.

Οι Γερμανοί πολεμιστές περιγράφουν άμεσα εκείνα τα μοναδικά πολεμικά βιώματά τους στο συλλογικό έργο *Durchbruch durch die Metaxas-Linie* που η Βέρμαχτ κυκλοφόρησε το 1942 με μοναδικές φωτογραφίες. Ο υπολοχαγός Όφερχιουζ επετέθη με λόγο αντιαρματικών στο Οχυρό Ουσίτσα. Αναφέρει: *«Μια μάχη άνευ προηγούμενου ξεκινά τώρα. Διάολε! Οι τύποι έχουν εξαπολύσει πραγματική κόλαση εναντίον μας. Μα αυτά δεν είναι μόνο πολυβόλα! Από κάπου ρίχνει και ένα αντιαρματικό! Θεέ μου, πού διάολο βρίσκεται κρυμμένο; Αυτά έγιναν στην Ουσίτσα. Το βράδυ επέστρεψαν στη διμοιρία μου μόνον τέσσερις άνδρες από τους είκοσι».*

Ο δεκανέας Σνάϊντερ επιτίθεται στο ύψωμα 322 αλλά, παρά τη συντριπτική υπεροχή πυρός, καθιλώνεται. Καταθέτει: *«Η ώρα είναι ήδη 18:20. Τα Στούκας εμφανίζονται, ακριβώς όπως είχε προγραμματιστεί. Οι βόμβες τους πέφτουν στο πεδίο, που βρίσκονται τα πολυβολεία. Μια βροχή από πέτρες και χώματα πέφτει πάνω μας. Τώρα προωθούνται τα τεθωρακισμένα και βάλλουν κατά των πολυβολείων. Την επόμενη στιγμή, ακριβώς μόλις είμαστε έτοιμοι να*

επιτεθούμε, άρχισαν τα φονικά πυρά του εχθρικού πυροβολικού. Βολή τη βολή μας αποδεκατίζουν. Ούτε η 3η, ούτε η 4η, 5η και 6η προσπάθεια των Στούκας φέρνουν κάποιο αποτέλεσμα. Ούτε ένα πολυβολείο δεν έχει σιωπήσει, ούτε καν οι υπερυψωμένες σκοπιές και το καμουφλάζ τους δεν έχουν πληγεί. Καθώς πλησιάζω στο χαντάκι είναι ακόμη η επίθεση των Στούκας εν πλήρει εξελίξει. Αμέσως μόλις έπεσαν οι τελευταίες βόμβες εφορμούμε. Χωρίς εχθρικά πυρά προωθούμαστε μέχρι το φρύδι της πλαγιάς. Μας χωρίζουν ακόμη 100 ως 150 μέτρα από τα πολυβολεία. Στα δεξιά μας προωθούνται λίγο περισσότερο δύο άλλες ομάδες από τη δεύτερη διμοιρία. Τα πολυβόλα ρίχνουν εναντίον μας λυσσασμένα από τα πολυβολεία. Όταν θα εφορμήσουμε αυτά θα μας στείρουν σε κάθε στιγμή τον θάνατο και την καταστροφή. Η συνέχιση της επίθεσης θα σήμαινε συνέχιση της παράνοιας. Μοναδική επιλογή λοιπόν η υποχώρηση. Μόλις σκοτεινίασε οδήγησα τα απομεινάρια της 1ης και 2ης διμοιρίας πίσω».

Τη δεύτερη ημέρα, 7 Απριλίου, ισχυρές δυνάμεις εξαπολύουν νέο κύμα επιθέσεων στο Οχυρό Παλιουριώνες. Ο αρχιλοχίας Diebel περιγράφει: «Δεν προλαβαίνω να μπω πάλι στο όρυγμά μου, όταν δεχόμαστε εκ νέου πυρά. Τώρα συμβαίνει κάτι που δεν το είχα φανταστεί ποτέ. Κάποιοι πηδούν από τα ορύγματα, τραβούν κι άλλους μαζί τους και ξαφνικά κατεβαίνει όλος ο λόχος τρέχοντας την πλαγιά πίσω από το δάσος. Επικρατεί πανικός».

Τα Μακεδονικά Οχυρά δεν παραδίδονται. Παραδίδεται, όμως, η Γιουγκοσλαβία. Στις 6 και 7 Απριλίου τεθωρακισμένες Μεραρχίες της Βέρμαχτ και η επίλεκτη τεθωρακισμένη Μεραρχία «Αδόλφος Χίτλερ» των Βάφεν Ες-Ες διέρχονται αμαχητί τα γιουγκοσλαβικά σύνορα και ξεχύνονται στην ελληνική Μακεδονία μέσω των κοιλάδων των ποταμών Εριγώνος, Αξιού και Στρυμόνος. Ορισμένα Οχυρά αναγκάζονται να παραδοθούν. Αλλά όχι όλα. Οι υπερασπιστές τους έχουν εξαντλήσει όλα τα πυρομαχικά τους και λιποθυμούν μέσα από τα ασφυξιογόνα αέρια. Στις 7 Απριλίου 1941 το ελληνικό Γενικό Στρατηγείο αναφέρει στο 164^ο πολεμικό ανακοινωθέν του: «Εις την κοιλάδα του Στρυμόνος τα οχυρά Ιστίμπεη και Κέλκαγια, αγωνισθέντα μέχρις εσχάτων και καταστραφέντα, κατελήφθησαν υπό του εχθρού. Εις Δυτικήν Θράκην, εκκενώθησαν εγκαίρως και κανονικώς, τα Οχυρά Εχίνος και Νυμφαία ανθίστανται εις τας εχθρικές προσβολάς, απαγορεύοντα την διέλευσιν των βαρέων υλικών».

Στις 9 Απριλίου πρωί οι Γερμανοί εισήλθαν στη Θεσσαλονίκη και ο Ελληνικός Στρατός της Μακεδονίας συνθηκολογεί. Καταλαμβάνουν τις Σέρρες από όπου ο Μέραρχος Διοικητής των Οχυρών τηλεφωνεί στο Οχυρό Περιθώρι και διατάσσει την παράδοσή του διότι κάθε άμυνα είναι πλέον άσκοπη. Ο επί κεφαλής των υστάτων υπερασπιστών του απαντά:

«Το Οχυρόν Περιθώρι δεν παραδίδεται, στρατηγέ». Και συνεχίζει να αντιστέκεται όλη μέρα. Έτσι, για την Τιμή. Μόνον την 10^η Απριλίου παραδίδεται το Οχυρό Παλιουριώνες. Οι Γερμανοί σε παράταξη παρουσιάζουν όπλα στους τελευταίους Έλληνες υπερασπιστές των Οχυρών. Και, με διαταγή του Χίτλερ, ο Ελληνικός Στρατός δεν αιχμαλωτίζεται. Οι γενναίοι επιστρέφουν. Είναι οι μόνοι στην Ευρώπη. Σύντομα θα βγουν αντάρτες στα βουνά.

Η αγία μνήμη τους δείχνει τον δρόμο μας. Αλλά ποιός τους μνημονεύει;

N. I. Μέρτζος